

Частина I
Прочитайте уважно текст і виконайте завдання.
Мистецтво спілкування

Як відомо, взаємини між людьми можуть обмежуватися посмішкою, кивком голови та іншими жестами, але **(за)звичай¹** це привітання, а далі йде вже весела розмова чи поважна бесіда. Якщо художники мислять образами, музиканти – звуками, вчені – логічними категоріями, емоційні люди – **почу(тт/т)ями²**, то всі разом (а з ними і людство в цілому) послуговуються мовою слів як основним засобом виявлення думок. Звісно, навчитися думати **(не)можливо³**, якщо не вміти говорити, і навпаки. Що ж потрібно, щоб оволодіти вмінням говорити? Напевно, замало знати мову, треба ще й свідомо розмовляти. Здавна людство намагається опанувати мистецтво спілкування. На основі **(багато)вікового⁴** досвіду виробилися основні правила бесіди, а кожне нове покоління вносить свої особливості. Ще стародавній **ф(и/і)лософ⁵** Епікет зазначив, що людина має слухати вдвічі більше, ніж говорити. Він також наполягав на тому, що краще слухати, ніж говорити. Чому? Тому що Бог дав людині один язик і пару вух.

Відомим на Русі є «Повчання до дітей князя Володимира Мономаха» (початок XII століття), де дітям князів та **дружи(нн/н)иків⁶** під час бесіди рекомендувалося мовчати в присутності старших, слухати мудрих, з рівними собі й молодшими в любові **пер(и/е)бувати⁷**, якомога більше вдумуватися, не шаленіти словом, не осуджувати мовою і небагато сміятися.

У XVII столітті у Франції видано книги, що згодом стали відомими по всій **(З/з)ахідній⁸** Європі під назвою «Мистецтво галантних бесід», «Як стати людиною з добрими манерами». Дотримуючись приписів таких видань, багато поколінь оволоділи вміннями вести **світс(ь/-)ку⁹** бесіду на вільні теми: про погоду, лови, перегони тощо.

Простий спосіб стати найцікавішим співрозмовником пропонує Дейл Карнегі: по-перше, для цього треба бути уважним слухачем від початку до кінця розмови, заохочуючи інших розповідати про себе, бо набагато більше їх цікавлять власні проблеми, ніж ваші; по-друге, треба зрозуміти погляди співрозмовника. А якщо людина хоче дізнатись, як змусити людей уникати її, сміятися з неї поза очі або навіть зневажати її, то не треба ніколи нікого довго вислуховувати, а слід без перестанку говорити про себе самого. Коли **з(’/ь)являється¹⁰** певна думка в той момент, коли розмовляє співрозмовник, не варто чекати, поки він закінчить, задля чого витрачати час, вислуховуючи його пусту балаканину! Відразу ж треба перебити його на середині фрази! Підсумовуючи, Карнегі запевняє, що такі люди є нудними і невихованими, самозакоханими та самовпевненими, вони не стануть добрими співрозмовниками, бо не вміють слухати.

(За Т. Яценко)

№ 3-П	Завдання	Оцінювання	
1.	<p>Спираючись на текст, дайте письмові відповіді на кожне питання одним реченням.</p> <p>А. Що зазначав стародавній філософ Епіктет?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Яких рекомендацій мали дотримуватися діти князів та дружинників за «Повчанням до дітей князя Володимира Мономаха»?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>В. Який простий спосіб пропонує Дейл Карнегі, щоб стати найцікавішим співрозмовником?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6
2.	<p>Доберіть до виділених слів синоніми з тексту і запишіть їх через риску:</p> <p>а) стосунки між людьми – _____;</p> <p>б) користуються мовою – _____;</p> <p>в) вишукані манери – _____;</p> <p>г) переконання співрозмовника – _____;</p> <p>г) не слід чекати – _____.</p>	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5
3.	<p>Складіть і запишіть простий план тексту з 4-х пунктів.</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>4. _____</p>	L 0 2 4 6 8	L 0 2 4 6 8

4.	<p>Визначте правильний варіант написання кожного виділеного в тексті слова. Обведіть букву, що позначає правильну відповідь.</p> <p>1. а) окремо; б) разом; 2. а) тт; б) т; 3. а) разом; б) окремо; 4. а) окремо; б) разом; 5. а) и; б) і; 6. а) н; б) nn; 7. а) и; б) е; 8. а) З; б) з; 9. а) з ь; б) без ь; 10. а) апостроф . б) ь .</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5.	<p>Установіть за допомогою стрілок відповідність між антонімічними фразеологізмами.</p> <p>А. Байдики бити. Купатися в золоті. Б. Голий як бубон. До сьомого поту. В. Під носом. За три моря.</p>	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
6.	<p>Відновіть текст вірша, додавши відповідні закінчення на місці крапок у кожному слові.</p> <p>Плекатимеш мову – цвістим... слова, Мов білі черешні весн... . Ростимуть слова, як у квітн... трава, Зігріт... любов'ю земн... .</p> <p>Які ж вони чисті, як вічн... звучать, Як птахами в'ються крилато, – Мов зорі незгашн... небесних багать: Хліб. Совість. Вітчизна і Мат... .</p> <p>Шануй їх у серці. Ніколи не смій Святе і висок... топтати. Як жито-пшеницею слова добр... сій – Рясний урожай будеш мати! <i>(Володимир Олійник)</i></p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7.	<p>Виправте помилки в реченнях.</p> <p>А. Я переписувався з її молодшим братом. _____</p> <p>Б. Читаючи новелу «Новина», перед очима постають картини страшного життя. _____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
8.	<p>Запишіть слова, знявши ризку.</p> <p>На/злб, в/четверо, по/нашому. _____</p>	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3

9.	<p>Доповніть подані частини речення так, щоб утворилися складні речення відповідного типу.</p> <p>А. Складнопідрядне з підрядним причини. Мову потрібно берегти як зіницю ока _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Складнопідрядне з підрядним умови. Людина не може розраховувати на гідне місце в суцвітті народів _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
10.	<p>Вставте пропущені розділові знаки.</p> <p>Слово найтонше доторкання до серця воно може стати і ніжною запашною квіткою, і живою водою що повертає віру в добро, і гострим ножем, і розжареним залізом і брудом. Мудре і добре слово дає радість, нерозумне і зле, необдумане і нетактовне – приносить біду. Словом можна вбити і оживити поранити і вилікувати, посіяти тривогу і безнадію і одухотворити, розсіяти сумнів і засмутити, викликати посмішку і сльозу породити віру в людину і заронити недовіру, надихнути на працю і скувати сили душі... Зле невіддале нетактовне просто кажучи нерозумне слово може образити, приголомшити людину.</p> <p style="text-align: right;"><i>(В. Сухомлинський)</i></p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Частина II

Прочитайте текст і виконайте завдання.

Інтелігентність – це здатність людини до розуміння, до сприйняття, це терпиме ставлення до світу і до людей. Інтелігентність треба в собі розвивати, тренувати – тренувати душевні сили, як тренують і фізичні. А тренування можливе і необхідне в будь-яких умовах.

Що тренування фізичних сил сприяє довголіттю – це зрозуміло. Набагато менше розуміють, що для довголіття необхідно й тренування духовних і душевних сил.

Справа в тому, що злісна і зла реакція на навколишнє, грубість і нерозуміння інших – це ознака душевної і духовної слабкості, людської нездатності жити ... Штовхається в переповненому автобусі людина – слабка і нервова, виснажена, вона неправильно на все реагує. Свариться з сусідами – теж людина, яка не вміє жити, глуха душевно. Естетично нечутлива – теж людина нещасна. Чи не вміє зрозуміти іншу людину, що приписує йому тільки злі наміри, вічно гнівається на інших – це теж людина, яка збіднює своє життя і заважає жити іншим. Душевна слабкість веде до фізичної слабкості. Я не лікар, але я в цьому переконаний. Довголітній досвід мене в цьому переконав.

Привітність і доброта роблять людину не тільки фізично здоровою, але і красивою. Так, саме красивою.

Не слід забувати і про культуру мовлення, яка є відображенням думок людини, її світогляду, з одного боку, а з іншого – це показник її ставлення до інших і характеризує її як освічену, розвинену, духовно багату людину. Хтось може сказати, що для нього це не має значення, як говорити, бо в житті є проблеми набагато більш суттєві. Та спілкування – це одна з основних потреб людини, а зробити його приємним хоча б за допомогою культурного мовлення – це доступно кожному.

Соціальний обов'язок людини – бути інтелігентною. Це борг і перед самим собою. Це заповідь її особистого щастя і «аури доброзичливості» навколо неї.

(За Д. Лихачовим)

2.	<p>Продовжте думки з тексту власними висловлюваннями.</p> <p>1. Інтелігентна людина в моєму розумінні _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. Інтелігентній людині притаманні _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>3. Бути інтелігентною людиною _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>6</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>6</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>
3.	<p>Напишіть оголошення, в якому має бути така інформація:</p> <ul style="list-style-type: none"> – відбудеться відеоконференція членів гуртка «Юні мовознавці»; – слухання і обговорення реферату за темою: “Слова, які руйнують наше життя”; – конференція відбудеться 18 червня 2021 року; п’ятниця; – учасники: учні 9 – 12 класів; – час: 14.00 год.; – платформа: Google Meet; – посилання буде надіслано у чати груп (у Viber); – організатори: рада гуртка. 		

